

Sygn. akt IV U 357/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lipca 2015 roku

Sąd Okręgowy/Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie

Wydział IV

w składzie:

Przewodniczący SSO Marzena Górczyńska-Bebłot

Protokolant Oliwia Rajewska

po rozpoznaniu w dniu 23 lipca 2015 roku w Częstochowie

sprawy R. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.

o odsetki

na skutek odwołania R. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C.

z dnia 21 stycznia 2015 roku Nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C. z dnia 21 stycznia 2015 roku Nr (...) w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu R. B. prawo do:

- a) **odsetek ustawowych od kwoty wyrównania świadczeń rentowych z tytułu częściowej niezdolności do pracy za okres od dnia 7 listopada 2012 roku do dnia 31 grudnia 2012 roku liczonych za okres od dnia 28 grudnia 2012 roku do dnia 28 sierpnia 2014 roku;**
- b) **odsetek ustawowych od kwoty wyrównania świadczeń rentowych z tytułu częściowej niezdolności do pracy za okres od dnia 1 stycznia 2013 roku do dnia 31 sierpnia 2014 roku płatnych od świadczeń przysługujących za poszczególne miesiące liczonych od 16-go dnia każdego miesiąca do dnia 28 sierpnia 2014 roku, poczynając od dnia 16 stycznia 2013 roku.**

Sygn. akt IV U 357/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 stycznia 2015 roku nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił R. B. wypłaty odsetek za okres od 7 listopada 2012 roku do 28 sierpnia 2014 roku od przyznanego świadczenia rentowego.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż decyzją z dnia 18 września 2014 roku, po rozpoznaniu wniosku ubezpieczonego z dnia 12 września 2014 roku, odmówił wypłaty odsetek za opóźnienie w wypłacie emerytury ustalonej wyrokiem sądu z dnia 10 kwietnia 2013 roku, ponieważ organ odwoławczy nie orzekł o wypłacie odsetek w swoim orzeczeniu.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł R. B., domagając się jej zmiany lub uchylecia.

W uzasadnieniu swojego stanowiska ubezpieczony podniósł, że organ rentowy wypłacił mu świadczenie rentowe z przekroczeniem terminu, o którym mowa w art. 118 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej, w związku z czym zobowiązany jest do wypłaty odsetek ustawowych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, powołując się na argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W dniu 10 października 2012 roku R. B. złożył wniosek o przyznanie mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Rozpoznając powyższy wniosek organ rentowy skierował ubezpieczonego na badanie przez lekarza orzecznika, który orzeczeniem z dnia 5 listopada 2012 roku stwierdził, iż badany nie jest niezdolny do pracy. Sprzeciw od powyższego orzeczenia wniósł odwołujący, jednakże orzeczeniem z dnia 27 listopada 2012 roku komisja lekarska przy Oddziale ZUS w C. podtrzymała stanowisko lekarza orzecznika.

Wobec powyższego, decyzją z dnia 5 grudnia 2012 roku nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił przyznania ubezpieczonemu prawa do żądanego świadczenia.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł R. B., domagając się jej zmiany i przyznania mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Rozpoznając odwołanie ubezpieczonego Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie przeprowadził w sprawie dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu reumatologii dr n. med. H. W., która uznała odwołującego za częściowo niezdolnego do pracy z przyczyn reumatologicznych w okresie od 6 listopada 2012 roku do 31 grudnia 2014 roku. W związku z powyższym, wyrokiem z dnia 10 kwietnia 2013 roku Sąd Okręgowy w Częstochowie, sygnatura akt IV U 78/13, zmienił zaskarżoną decyzję ZUS z dnia 5 grudnia 2012 roku w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na okres do dnia 31 grudnia 2014 roku, poczynając od upływu okresu pobierania zasiłku chorobowego.

Powyższy wyrok organ rentowy zaskarżył apelacją, rozpoznając którą Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach przeprowadził w sprawie dowód z uzupełniającej opinii biegłego sądowego z zakresu reumatologii dr n. med. H. W. na okoliczność, czy w dacie pierwszego zatrudnienia, tj. w dniu 1 lutego 2005 roku ubezpieczony był już osobą częściowo niezdolną do pracy, a jeśli tak, to czy w okresie zatrudnienia nastąpiło znaczne pogorszenie stanu zdrowia w ramach istniejącej wcześniej niezdolności do pracy tego samego stopnia, czy też podejmując zatrudnienie był on osobą zdolną do pracy. Odpowiadając na pytanie Sądu biegła wyjaśniła, iż odwołujący w czasie pierwszego zatrudnienia był już osobą chorą, ale zdolną do pracy, a pogorszenie jego stanu zdrowia nastąpiło w maju 2012 roku. W związku z powyższym, wyrokiem z dnia 11 czerwca 2014 roku Sąd Apelacyjny w Katowicach oddalił apelację organu rentowego.

Odpis powyższego wyroku wraz z jego pisemnym uzasadnieniem organ rentowy otrzymał w dniu 29 lipca 2014 roku, a następnie poczynając od dnia 4 sierpnia 2014 roku rozpoczął działania zmierzające do wydania decyzji realizującej wyrok sądu,

w tym między innymi w dniu 26 sierpnia 2014 roku zwrócił się do byłego pracodawcy ubezpieczonego z prośbą o wyjaśnienie niezgodności pomiędzy zaświadczeniem ZUS Rp-7 z dnia 22 października 2012 roku, a danymi z systemu informatycznego ZUS.

Decyzją z dnia 1 września 2014 roku nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. przyznał R. B. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na okres od 7 listopada 2012 roku do 31 grudnia 2014 roku. Termin

płatności świadczenia ustalono na 15 dzień każdego miesiąca, a należność za okres od 7 listopada 2012 roku do 31 sierpnia 2014 roku została wypłacona wraz ze świadczeniem za wrzesień 2014 roku.

Ubezpieczony wniósł odwołanie od powyższej decyzji, zarzucając błędne wyliczenie wyrównania świadczenia rentowego, nie uwzględniające należnych mu odsetek ustawowych.

Powyższe odwołanie Sąd Okręgowy w Częstochowie potraktował jako wniosek o wypłatę odsetek od świadczenia rentowego przyznanego decyzją ZUS z dnia 1 września 2014 roku i postanowieniem z dnia 28 listopada 2014 roku, sygnatura akt IV U 2008/14) przekazał je do rozpoznania organowi rentowemu.

W wyniku rozpoznania powyższego wniosku organ rentowy wydał zaskarżoną w niniejszej sprawie decyzję z dnia 21 stycznia 2014 roku.

Nadto decyzją z dnia 30 września 2014 roku nr (...) organ rentowy z urzędu przyznał odwołującemu prawo do odsetek z tytułu wydania decyzji i wpłaty świadczenia po terminie ustawowym za okres od 29 sierpnia 2014 roku do 4 września 2014 roku.

(v. akta rentowe, akta spraw IV U 78/13 i IV U208/14 Sądu Okręgowego wC.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Ustalony w niniejszej sprawie stan faktyczny jest między stronami niesporny, a spór dotyczy wyłącznie jego oceny prawnej.

Zgodnie z art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 roku, poz. 121), jeżeli Zakład – w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych – nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Należy w tym miejscu zwrócić uwagę, iż powyższy przepis stanowi regulację szczególną względem przepisów Kodeksu cywilnego, której odrębność polega przede wszystkim na powstaniu obowiązku zapłaty odsetek wyłącznie w wypadku zwłoki. Zwłoka w spełnieniu świadczenia, zwana także opóźnieniem kwalifikowanym, ma miejsce wtedy, gdy zobowiązany, pomimo istniejącego obowiązku nie spełnia świadczenia w terminie, przy czym niedotrzymanie terminu jest następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność. Chodzi więc o odsetki za zwłokę w świadczeniu, powstała na skutek okoliczności, za które organ rentowy odpowiada, a nie za opóźnienie, w którym nie ma elementu winy w jakiegokolwiek postaci (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 kwietnia 2011 roku, sygn. I BU 13/10, LEX nr 989120).

Tym samym organ rentowy będzie zobowiązany do wypłaty odsetek jedynie w sytuacji, gdy w przewidzianych w przepisach terminach nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia z przyczyn, za które ponosi odpowiedzialność.

W myśl art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 roku, poz. 748), organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120.

W razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego (ust. 1a).

Jeżeli w wyniku decyzji zostało ustalone prawo do świadczenia oraz jego wysokość, organ rentowy dokonuje wypłaty świadczenia w terminie określonym w ust. 1 (ust. 2).

W niniejszej sprawie nie ulega wątpliwości, iż ani wyrok Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 10 kwietnia 2013 roku, ani wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 11 czerwca 2014 roku, wydane w sprawie IV U 78/13 Sądu Okręgowego w Częstochowie, nie zawierały stwierdzenia odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w przyznaniu świadczenia. Powyższa okoliczność nie powoduje jednak automatycznie bezzasadności roszczenia ubezpieczonego o odsetki, albowiem zgodnie z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 24 marca 2011 roku, I UZP 2/11 (OSNP 2011/19-20/255), brak ustalenia w orzeczeniu organu odwoławczego o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, o którym mowa w art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia.

W ocenie Sądu Okręgowego zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwala na stwierdzenie, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za opóźnienie w przyznaniu ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Już bowiem na dzień złożenia przez R. B. wniosku o przyznanie prawa do w/w świadczenia, ZUS dysponował pełną dokumentacją medyczną z przebiegu jego leczenia (w toku dwuinstancyjnego postępowania sądowego w sprawie nie pojawiły się jakiegokolwiek nowe dokumenty), umożliwiającą dokonanie prawidłowej oceny jego stanu zdrowia. Mimo to lekarz orzecznik oraz komisja lekarska ZUS błędnie nie uznali odwołującego za niezdolnego do pracy, zmuszając go do zainicjowania postępowania sądowego, w którego trakcie biegły sądowy z zakresu reumatologii jednoznacznie i ponad wszelką wątpliwość stwierdził, iż ubezpieczony jest okresowo częściowo niezdolny do pracy. Zauważyć przy tym należy, iż choć w toku postępowania przed sądem II instancji dopuszczono dowód z uzupełniającej opinii biegłego w/w specjalizacji, to jednak na tym etapie postępowania nie była już badana sama niezdolność odwołującego do pracy, a jedynie data jej powstania, przy czym niekwestionowane było, że istniała ona już w dacie badania wnioskodawcy przez lekarza orzecznika ZUS.

Tym samym to jedynie błędna ocena stanu zdrowia R. B. przez organ rentowy wywołała proces sądowy, a co za tym idzie nie można przyjąć, aby opóźnienie w przyznaniu świadczeń było następstwem okoliczności, za które organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności. Brak jest również podstaw do twierdzenia, iż ostatnią okolicznością w sprawie niezbędną do wydania prawidłowej decyzji był wpływ prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego. Gdyby bowiem organ rentowy działał właściwie, to jest prawidłowo ocenił stan zdrowia ubezpieczonego, winien zgodnie z art. 118 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wydać decyzję przyznającą mu prawo do renty w terminie 30 dni od daty wyjaśnienia ostatniej okoliczności zgodnie z art. 118 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, tj. od daty orzeczenia Komisji Lekarskiej i w tym samym terminie powinien dokonać wypłaty świadczenia (art. 118 ust. 2). Skoro zatem orzeczenie komisji lekarskiej datowane jest na dzień 27 listopada

2012 roku, to wypłata świadczenia rentowego ubezpieczonemu winna rozpocząć się najpóźniej w dniu 27 grudnia 2012 roku, a od dnia 28 grudnia 2012 roku organ rentowy pozostawał w zwłoce z jego wypłatą i od tej daty, zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999 roku w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 1999 roku, nr 12, poz. 104) naliczać należy odsetki za opóźnienie w wypłacie świadczenia. Jednocześnie zważywszy na fakt, iż termin płatności świadczenia odwołującego ustalono na 15 dzień każdego miesiąca, w dniu 28 grudnia 2012 roku ZUS pozostawał w zwłoce z wypłatą świadczenia za okres od 7 do 30 listopada 2012 roku oraz grudzień 2012 roku, a zwłoka ta trwała aż do dnia 4 września 2014 roku (w dniu 5 września 2014 roku organ rentowy wypłacił odwołującemu zaległe świadczenia). Podobnie organ rentowy pozostawał w zwłoce z wypłatą świadczenia za kolejne miesiące, przy czym zwłoka ta trwała odpowiednio od 16 dnia każdego miesiąca do dnia wypłaty świadczenia. Z uwagi jednak na fakt, że na mocy decyzji z dnia 30 września 2014 roku ZUS z urzędu wypłacił odwołującemu odsetki z tytułu wydania decyzji i wypłaty świadczenia po terminie ustawowym za okres od 29 sierpnia 2014 roku do 4 września 2014 roku, w niniejszej sprawie przedmiotem sporu było prawo odwołującego do odsetek jedynie za okres do dnia 28 sierpnia 2014 roku.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy, na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. oraz przepisów powołanych w treści uzasadnienia, zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego i orzekł jak w sentencji wyroku.